

YVA-ohjelma, Pirttikorven ylijäämämaiden sijoitusalue ja materiaalipankki, Seinäjoki (EPOELY/904/2022)

Lausunnot, asiantuntijakommentit ja mielipiteet

Koosteesta on poistettu oheismateriaalit, linkit ja henkilötiedot.

Luonnonvarakeskus

Ylijäämämaiden laajennusosa sijoittuu osittain eri valuma-alueelle kuin alkuperäinen sijoitusalue, joten vesistökuormitusta ohjautuu uuteen suuntaan. Luonnonvarakeskuksen koordinoiman Metsätalouden vesistökuormituksen seurantaverkon v. 2014 aloitetussa seurannassa oleva valuma-alue, nimetty Pakopirtiksi, on rajautunut länsi-luode laidassa alkuperäiseen sijoitusalueeseen ja laajennusosa tulisi osittain Pakopirtti valuma-alueen puolelle (Liite). Lisäksi sijoitusalueen suotovedet ollaan suunnitelman mukaan ohjaamassa pääasiassa Pakopirtin puolelle. Pakopirtin vedenlaadun seuranta on osa Luken viranomaistoimintaa, jolla hallinnonala seuraa metsätalouden aiheuttaman vesistökuormituksen laatua ja määrää sekä kehittymistä. Alueella tehdään normaaleja metsätaloustoimia metsänomistajien toimesta, niitä ei ole rajoitettu tai ohjeistettu erityisiksi seurannan takia. Luonnonvarakeskus katsoo, että ylijäämämaiden vastaanottoaikan laajennus nykyisen suunnitelman mukaisesti vaarantaa seurantaverkon valuma-alueen käyttökelpoisuuden metsätalouden aiheuttaman vesistökuormituksen seurantaan. Suunnitelmassa läjitettäviä materiaaleja ovat maa-ainekset, turve, multa, betoni, tiilet, asfaltti, polttotuhkat ja biopolttoaineet, joiden määrä (suunnitelmassa maksimissaan 6 Mtn) on niin suuri, että sillä on vaikutusta valumavesien laatuun. Lisäksi läjitettävät materiaalit voivat sisältää haitta-aineita, jotka muuttavat uomaston eliöstön toimintaa ja sitä kautta vaikuttavat valumaveden laatuun mitattavien tunnusten osalta. Läjitysalueen täytyessä se maisemoidaan ja ainekset jäävät pysyvästi alueelle. Luonnonvarakeskus esittää, että ympäristövaikutusarvioinnissa otetaan huomioon myös mahdolliset haitat metsätalouden vesistökuormituksen seurantaverkolla ja haittojen ehkäisylle esitetään suunnitelma tai vaihtoehtoisesti laajennusosa rajataan seurannassa olevan valuma-alueen ulkopuolelle ja suodosvedet ohjataan toisaalle, jolloin haittoja ei seurantaverkon toiminnalle todennäköisesti synny.

Lausunnon tiivistelmä: Yhteenvetona Luonnonvarakeskus toteaa, että esitetty laajennus vaarantaa oleellisesti Pakopirtti nimisen valuma-alueen käyttökelpoisuuden metsätalouden vesistökuormituksen seurantaverkon seuranta-alueena. Läjitysalueen rajaaminen Pakopirtti valuma-alueen ulkopuolelle ja suodosvesien ohjaaminen pois ko. valuma-alueelta mahdollistaisi Pakopirtti valuma-alueen seurannan myös jatkossa.

Metsähallitus

Metsähallitus antaa lausuntonsa valtion perustettujen luonnonsuojelualueiden ja luonnonsuojeluun varattujen valtion alueiden hallinnoijana ja hoitajana.

Metsähallitus hallinnoi alueella suojeluun varattua kiinteistöä (kt. 743-401-17-168), joka on merkitty SL-1 merkinnällä Honkakylän, Lehtimäenkylän ja Riskunmäen osayleiskaavassa. Kaavamerkinnän mukaan alueella on luonnonarvoja, joiden perusteella alue tulee säilyttää luonnontilaisena. Alue tullaan perustamaan luonnonsuojelualueeksi. Ympäristövaikutusten arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös Metsähallituksen hallinnoima suojeluun varattu kiinteistö ja arvioida kiinteistölle kohdistuvat ympäristövaikutukset asianmukaisesti.

Seinäjoen kaupunki

Seinäjoen kaupunki pitää hanketta erittäin tärkeänä. Seinäjoen seudulla rakentaminen on vilkasta ja tässä yhteydessä syntyy aina ylijäämämaata,

vaikka käyttökelpoiset ainekset pyritään kierrättämään mahdollisimman tehokkaasti. Käytössä olevilla maankaatopaikoilla vastaanottokapasiteetti ei riitä kunnolla nykyiseen tarpeeseen - Pirttikorven maankaatopaikan nykyisen ympäristöluvankin mukainen kapasiteetti on väistämättä jo lähitulevaisuudessa liian pieni. Hankkeen myötä alueen maa-aineksen vastaanottokapasiteetti kasvaisi noin viisinkertaiseksi. Muut Seinäjoen kaupungin käytössä olevat maankaatopaikat sijaitsevat Ylistarossa noin 16 km päässä sekä Peräseinäjoella noin 30 km päässä Seinäjoen keskusta-alueesta ja niiden kapasiteetti vähäinen, yhteensä on vain noin 31 000 m³ vuodessa. Pirttikorven kapasiteetin kasvattamista puoltaa siis myös sen keskeinen sijoittuminen noin 6 km päähän Seinäjoen keskusta-alueesta, jolloin maansiirtokuljetusten pituus pysyy kohtuullisempina vaikuttaen samalla myös mm. polttoaineen kulutukseen ja pakokaasupäästöjen määrään. Alue on myös muuten maankäytöllisesti tarkoitukseen sopiva. Se on varattu osayleiskaavassa tähän käyttötarkoitukseen, sijaitsee hyvien liikenneyhteyksien varrella ja lähin asutus sijoittuu riittävän etäälle, noin 1,5-2 km päähän. Toimivan materiaalipankin toteuttamista hankkeen yhteydessä Pirttikorven alueelle pidetään myös tärkeänä. Seinäjoen kaupungilla ei ole käytössä laajempaa materiaalipankkia, jota voitaisiin käyttää hyödyntämiskelpoisen materiaalin kierrätysalueena. Kierrätysalueen käytöllä voitaisiin merkittävästi tehostaa kiertotalouden toteutumista rakennustoimissa, lisätä materiaalitehokkuutta rakennusmateriaalien käytössä ja ehkäistä jätteen syntymistä. Materiaalipankilla toteutettaisiin alueellisia jättesuunnitelmia ja toimittaisiin jätelain mukaisesti. Pirttikorven alueen läheinen sijoittuminen Seinäjoen keskusta-alueeseen nähden palvelee myös materiaalipankin toimintaa hyvin.

Seinäjoen kaupungin ympäristönsuojelu

Seinäjoen kaupungin ympäristönsuojelu on saanut tutustua valmisteluvaiheessa arviointiohjelman sisältöön. Muutamia kommentteja on annettu jo siinä vaiheessa. Arviointiohjelma vaikuttaa selkeältä ja riittävältä. Pari huomiota kuitenkin vielä teimme:

- Luontovaikutusten arvioinnissa pitää huomioida mahdollisten vieraslajien siirtyminen maamassojen mukana ja niiden leviämisen ehkäisy ympäristöön (6.5.2).
- Kuvan 35. retkeilyreitistösuunnitelmat ovat saattaneet muuttua.

Seinäjoen museot

Jätelaki sekä valtakunnalliset ja alueelliset jättesuunnitelmat painottavat jätteen syntymisen ehkäisyä ja materiaalitehokkuuden edistämistä rakentamisessa sekä rakennusjätteen ja maa-ainesten hyödyntämistä. Voimassa olevassa Honkakylän, Lehtimäenkylän ja Riskunmäen osayleiskaavassa alue on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M-2). Alueelta ei ole asemakaavaa. Hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole tiedossa olevia muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kohteita. Hankealueen itäpuolella noin 200-700 metrin päässä on peruskarttaan merkittyjä ja maaston korkeusmallissa (AAML KM2) erottuvia tervahautoja, joita ei ole inventoitu arkeologisessa inventoinnissa. Museo toteaa, että hankealueen arkeologinen potentiaali on vähäinen sekä esihistoriallisten että historiallisten muinaisjäännösten kannalta. Museon näkemyksen mukaan hankealueen koon pysyessä YVA-ohjelman mukaisena, ei YVA-menettelyn yhteydessä tehtäviin selvityksiin ole tarvetta sisällyttää arkeologista inventointia. YVA-ohjelmassa on suunniteltu arvioitavan maisemavaikutukset

laatimalla yleispiirteinen ja karttatarkasteluun perustuva maisema-analyysi. Maiseman osalta museo ehdottaa tarkasteltavan, tuleeko ylijäämämaiden täyttöalue, sen noustessa lopulta 20 metriä korkeaksi, näkymään hankealueen lounaispuolella sijaitsevien suojeltujen soiden avoimessa maisemassa. Sama koskee myös mahdollisesti rakennettavia halleja ja teollisuusrakennuksia. Muilta osin Seinäjoen museot toteaa, että YVA-ohjelma on laadittu riittävän kattavasti ja museo on huomioitu ohjelmassa osallisena.

Väylävirasto

Liikennevaikutusten arviointi on esitetty YVA-ohjelmassa riittävällä tasolla.

Väylävirasto toteaa, että liikennemäärien lisäyksen johdosta arviointiselostusvaiheessa on syytä kiinnittää huomiota liikenteen sujuvuuteen ja liikenneturvallisuuteen. Liikenneturvallisuuden kannalta erityisesti herkäät alueet on huomioitava. Väylävirasto huomauttaa, että mikäli tierakenteiden vahvistamiselle, liittymien ym. parantamistoimille tai muille liikenneturvallisuuden vaatimille toimenpiteille todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Väylävirasto muistuttaa hankealueen kuivatuksen tärkeydestä. Hulevesien johtamisesta teiden tai radan sivuojiin on sovittava erikseen. Maanteiden ja ratojen kuivatusjärjestelmä on lähtökohtaisesti tarkoitettu ja mitoitettu vain väylän kuivatukseen. Maanteiden osalta lausuu tarkemmin Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen Lvastuualue.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, liikenne

Liikennevastuualue pitää YVA-ohjelmassa kuvattua liikenteellisten vaikutusten arviointia pääosin riittävänä. Materiaalipankkitoiminta tulee aiheuttamaan lieviä muutoksia alueiden liikennemääriin. YVA-ohjelmassa on esitetty, että hankkeen vaikutukset liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen arvioidaan ja lisäksi pohditaan mahdollisia vaikutusten lieventämiskeinoja. Arvioinnissa tulee huomioida vaikutukset kaikkiin eri liikennemuotoihin sekä arvioida liikenteestä aiheutuvat vaikutukset lähialueiden asukkaille.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, luonnonsuojelu

Hankealueelle on voimassa oleva ympäristölupa maankaatopaikka- ja maapankkitoimintaan. Lupakäsittelyn yhteydessä hankealueen ja sen lähiympäristön luonnonarvot on kartoitettu ja huomioitu lupaharkinnassa. Alue on ympäristöluvan mukaisessa toiminnassa jo voimakkaasti muuttunutta. Nyt kyseessä olevan hankkeen mahdollisissa vaikutuksissa alueen ulkopuolelle tulee huomioida noin 400 metrin etäisyydellä hankealueesta sijaitseva Metsähallituksen luontopalveluiden hallinnassa oleva kiinteistö 743-401-17-168 sekä Pirttikorven kaakkoispuolinen Karvasuon soidensuojelun täydennysehdotuskohde.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, pohjavesien suojelu

Maaperä: Hankealue on pääosin metsäistä suoaluetta, jota halkovat moreenipeitteiset mäkimuodostumat. Pintamaakerros on suurilta osin turvetta. Eloperäisen maakerroksen alla on lähes koko alueella hiekkamoreenia. Osassa aluetta turvekerroksen alla maaperä on hienojakoisempaa ainesta kuten hiekkaa ja karkeaa hietaa. GTK on arvioinut turvekerroksen paksuudeksi noin 0,4–0,9 m. Alueen korkeammilla kohdilla maaperäksi on määritetty hiekkamoreeni. Hankealueen maanpinnankorkeus vaihtelee +88...+94 m välillä (N2000). Korkeimmat kohdat alueella ovat lännessä Pirttikorven hiekkamoreeniharjun päällä, jossa pinnankorkeus on noin tasolla +94 m.

Pohjavedet: YVA-ohjelman mukaan hankealue ei sijoitu luokitellulle pohjavesialueelle. Lähimmät luokitellut pohjavesialueet ovat Peräseinäjoella, hankealueesta kaakkoon yli 12 kilometrin päässä olevat Sikaharjun 1054401, vedenhankintaa varten tärkeä 1-luokan pohjavesialue ja Kankaanpään 1058902, muu vedenhankintakäyttöön soveltuva 2-luokan pohjavesialue. YVA-ohjelmasta puuttuu tieto lähimmistä pistemäisistä pohjavesialueista. Pistemäisiä pohjavesialueita ei näy avoimessa paikkatietoaineistossa.

Lähimmät pistemäiset pohjavesialueet ovat Katila (tunnus 1074301) ja Niemistö (tunnus 1074302), jotka sijaitsevat 2–3 km Seinäjoen keskustasta luoteeseen eli noin 14 km päässä hankealueesta. Kyseiset pohjavesimuodostumat ovat paksujen savi-silttikerrosten peittämiä, mikä suojaa niitä maanpinnalla olevien toimintojen vaikutuksilta (Tilda Rantataro 14.4.2022). Honkakylän asutuskeskus kuuluu Seinäjoen Veden vesihuollon toiminta-alueeseen, joten suunniteltu toiminta ei vaikuta alueen talousveden saantiin. Siirtovesijohto ja -viemäri Seinäjoen ja Honkakylän välillä kulkee Seinäjoentien rinnalla, johon on etäisyyttä Pirttikorven alueelta noin 200 metriä.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, vesienhoito

Hanke-alue on vaihtoehtoista riippuen kooltaan 19-20 ha. Alue eristetään niskaojin. Sisäpuolella syntyvät valumavedet ohjataan laskeutusaltaaseen ja sieltä eteenpäin alueen ulkopuolelle.

Kommentteja:

- tulee arvioida, onko laskeutusaltaan koko riittävä
- arvio alueelta kertyvän veden määrästä ja laadusta ml. kiintoaine sekä mahdolliset haitta-aineet
- onko laskeutusallas riittävä vesiensuojelumenetelmä vai tulisiko täydentää esim. pintavalutus kentällä

Hankealue sijaitsee Pajuluoman (vesistöalue 42.075, valuma-alue 104 km²) vesistöalueella. Alue kattaa n. 0,2 % Pajuluoman valuma-alueesta. Pajuluoma on v. 2021 hyväksytyssä vesienhoitosuunnitelmassa luokiteltu tyydyttävään ekologiseen tilaan. Pajuluoman hydromorfologinen tila on melko laajamittaisesta vesistöarakentamisesta johtuen vain tyydyttävä. Jokea kuormittaa maa- ja metsätalouden hajakuormitus sekä kaupunkialueella mm. roskaantuminen ja pilaantunut maaperä. Hankealue sijaitsee alueella, joka ei käytettävissä olevien tietojen perusteella ole happamilla sulfaattimailla. Alueelta otettujen vesinäytteiden perusteella vesi on tummaa humusvettä, jonka ravinnepitoisuudet ovat kohonneet tausta-arvoihin verrattuna. Kattavan vedenlaadun arviointiin näytemäärä on vähäinen, mutta tulokset kertovat maa- ja metsätalouden kuormituksesta sekä valuma-alueen yleisestä turvevaltaisuudesta. Näytteistä otetuista haitta-aineista öljyhiilivetyjen pitoisuudet jäivät alle määrittämissä rajan. Arseenipitoisuuksille ei ole ympäristölaatu normia. Arseenipitoisuuksia ei voida kuitenkaan pitää erityisen korkeina, sillä mitatut pitoisuudet ovat juoma- ja talousvesille asetetun rajan tuntumassa.

Kommentteja:

- tulee arvioida alueelta kulkeutuvaa kuormitusta ja sen vaikutusta Pajuluomassa.

Alueelle laaditaan käyttö-, päästö- ja vesistö tarkkailusuunnitelma.

Kommentteja:

- tulee huomioida vastaavien alueiden perusteella mm. kiintoaineen sekä mahdollisten haitta-aineiden kuormitus ja vaikutukset.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, vesihuolto

Vesien hallinnan onnistumiseksi on varmistettava, että suunnittelussa on toimintoihin riittävät aluevaraukset elinkaari huomioiden. Tärkeää on viivyttää hulevesiä syntypaikalla ja johtaa pois riittävän viivyttävällä ja suodattavalla järjestelmällä. Niskaajituksilla tulee varmistaa, että puhtaat vedet pysyvät erillään kaatopaikkatoiminnasta sekä kierrätysalueesta.

Ilmastonmuutoksen myötä voimistuvat rankkasateet tulee huomioida alueen vesitaseessa ja laskeutusaltaan/altaiden mitoituksissa. Vesitaseen laskennassa tulee huomioida kaikki alueen vesijakeet;

kuivanapitovedet, jätevedet, suotovedet. Nykyisen Pirttikorven maankaatopaikan toiminnasta, tarkkailuista sekä käytännöistä voidaan myös huomioida kokemuksia laajentamissuunnitelmaan. Rakentamisen aikaiset hulevedet voivat aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia vesistöihin (työmaavesien hallinta). Alueen vesien hallinnan kokonaisuus tulee suunnitella siten, että vesien hallinta onnistuu kerran sadassa vuodessa tapahtuvan rankkasateen aikana.

Laajennuksessa linjat kunnalliseen vesijohtoon ja viemäriin on toteutettu.

[Hulevesien hallinnan tila ympäristölupavollisissa laitoksissa. \(doria.fi\)](http://doria.fi) diplomityö tarjoaa tietoa hyvistä käytännöistä hulevesien hallintaan liittyen.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, teollisuuden ja jätehuollon ympäristönsuojelu (TeJä-ryhmä)

Pirttikorven maankaatopaikan pinta-ala on vaihtoehdossa VE1a 19 ha ja VE1b 20 ha, molemmissa vaihtoehdoissa läjitettävien maa-ainesten määrä on yli 3 milj. m³. Läjitys-/loppusijoitusalue on täyttötalavuudeltaan yli kaksinkertainen verrattuna Seinäjoen kaupungin Lellunnevan maanläjitysalueeseen, joten kyse on merkittävistä maa-ainesmääristä. Merkittävän maa-ainesmäärän loppusijoittaminen ei ole Suomen kiertotalous ja ilmastotavoitteiden mukainen hanke. Materiaalipankin merkitystä ja ylijäämämaiden kierrätyksen/hyödyntämisen tulisi olla ensisijaisena tavoitteena loppusijoittamisen sijaan. TeJä-ryhmä katsoo, että materiaalien kierrätys ja hyödyntäminen tulee esittää selostuksessa tarkemmin. Kun kierrätys- ja ilmastotavoitteet huomioidaan, YVA-selostuksessa tulee arvioida onko VE1a ja VE1b kokoisille loppusijoitusalueille todellista tarvetta. Tarpeetonta loppusijoitusta tulee välttää ja ohjata materiaalit nopealla kierrolla uudelleen hyödynnettäväksi. Myös muiden kuin maa-ainesten kiertotaloutta tulee tarkastella YVA-selostuksessa.

Toiminnan aikaisista toimintatavoista ja alueen valvonnasta pitäisi jo olla YVA-vaiheessa tarkemmat selvitykset. Yleisesti tiedossa on, että maankaatopaikkojen jätemäärien valvonta on vaikeaa ja epätarkkaa, muotoilujen hoitaminen sekä alueen täytön suunnitelmallisuus on puolinaista. Ylijäämämaiden läjitystoiminnassa näillä seikoilla on kuitenkin merkittävä vaikutus toiminnasta aiheutuviin ympäristövaikutukseen toiminnan aikana. YVA-selostuksessa tulee esittää millä toimintatavoilla läjitysalueen toimintaa seurataan, että mahdollisilta ympäristövaikutuksilta (ylitäyttö, jyrkistä luiskista aiheutuvat sortumavaarat, maa-ainesten laadunseurannan merkitys...) voidaan välttyä tai ne voidaan pitää mahdollisimman pieninä.

Pirttikorven läjitysalueen lakikorkeus on +20 m maanpintaa korkeammalla. TeJä-ryhmä katsoo, että maisemavaikutukset tulee selvittää YVA-selostuksessa ja toteaa, että lähellä sijaitsee alueita, joiden maisemakuvaan läjitysalue voi vaikuttaa (esim. suoalueita).

Mielipide 1

Hankkeessa on huomioitava pölyhaitta viereisten tilojen metsätalouskäytölle, sekä liikenteestä alueelle että läjityksestä aiheutuva pölyhaitta.